

Türkiye Küresel Rekabet Raporu 2006

HAZIRLAYANLAR

Gündüz ULUSOY
Sumru ÖZ
Selçuk KARAATA
Melsa ARARAT
Burçin YURTOĞLU
Hande YEĞENOĞLU

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu
Ekim 2006

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF), Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve Sabancı Üniversitesi ortak girişimleri ile 1 Mart 2003 tarihinde kurulmuş bir araştırma merkezidir. Amacı, genel olarak küreselleşme, özel olarak da Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde uluslararası piyasalarda Türk özel sektörünün kalıcı bir pazar payı elde edebilmesi için gerekli rekabet gücü, inovasyon ve teknoloji yönetimi, ve kıyaslama çalışmalarını yapmaktır. REF çalışmalarını; araştırma, bilgi yayılımı ve işbirlikleri başlıkları altında sürdürmekte; faaliyetlerini, görüşlerini ve rekabetçilik alanındaki gelişmeleri kamuoyu ile web sitesi (www.ref.sabanciuniv.edu) ve Rekabet Postası başlıklı bülteni ile paylaşmaktadır.

REF, *Türkiye Küresel Rekabet Raporu*'nu her yıl dünyada ve ülkemizdeki gelişmeleri dikkate alarak yayımlamayı planlamaktadır. Raporun içeriği Türkiye'nin rekabetçilik alanında güncel sorun ve çözümlere odaklanacaktır. Rapora katkıda bulunacak görüş ve önerileriniz için iletişim kanallarımız her zaman açıktır.

Tasarım

İrem Çiğdem Paçal ve Ceyla Sakaoğlu
Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi

©2006, REF

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı FSEK. uyarınca, kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER.....	iv
TABLolar.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
ÖNSÖZ.....	1
1. EKONOMİNİN İTİCİ GÜCÜ OLARAK DIŞ TİCARET.....	3
<i>Sumru Öz (TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu)</i>	
1.1 Dış Ticaret Bileşenleri.....	3
1.2 Dış Ticaret İlişkileri ve AB.....	11
1.3 İhracatta Rekabet Performansı.....	15
2. YATIRIM ORTAMI.....	27
<i>Sumru Öz (TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu)</i>	
2.1 Türkiye'deki Doğrudan Yabancı Yatırımlara Genel Bir Bakış.....	27
2.2 AB ile Müzakere Süreci ve Yatırım Ortamı.....	29
2.3 Stratejik Öncelikleri Belirlemek İçin Uluslararası Kıyaslama.....	36
3. YÖNETİŞİM VE KÜRESEL REKABET.....	55
<i>Melsa Ararat (Sabancı Üniversitesi, Yönetim Bilimleri Bölümü ve Kurumsal Yönetim Forumu)</i> <i>B. Burçin Yurtoğlu (Viyan'a Üniversitesi, İktisadi Bilimler Fakültesi, Ekonomi Bölümü)</i>	
3.1 Kurumlar ve Etkileri.....	58
3.2 Türkiye.....	76
3.3 Yakınsama.....	79
3.4 Sonuç.....	86
4. İNOVASYONA YÖNELİK İVME.....	88
<i>Selçuk Karaata (TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu)</i>	
4.1 İnovasyon nedir?.....	88
4.2 Türkiye'nin İnovasyon Politikasında Ana Gelişmeler.....	89
4.3 İnovasyon Yapabilme Alanında Hukuki ve İdari Çevresel Koşullar.....	93
4.4 Türkiye ve İnovasyon Performansı.....	94
4.5 İşletmeler ve İnovasyon.....	99
4.6 Bölgesel İnovasyon Sistemi.....	103
4.7 Bilgi Ekonomisi, Lizbon Stratejisi ve Türkiye.....	110
5. TÜRKİYE İMALAT SANAYİNDE YENİLİK.....	115
<i>Gündüz Ulusoy (Sabancı Üniversitesi ve TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu)</i> <i>Hande Yeğenoğlu (TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu)</i>	
5.1 Giriş.....	115
5.2 Türkiye İmalat Sanayiinde Yenilik Araştırması Genel Yaklaşım.....	118
5.3 Rekabet ve İşbirlikleri.....	119
5.4 İnsan Kaynakları.....	125
5.5 Üründe Yenilik.....	128
5.6 Yönetim Teknolojilerinde Yenilik.....	132
5.7 Üretimde Modernizasyon.....	139
5.8 Üretim Teknolojilerinde Yenilik.....	144
5.9 Sonuç.....	146
6. ARTAN ÇİN REKABETİ KARŞISINDA TÜRKİYE.....	150
<i>Sumru Öz (TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu)</i>	
6.1 Küresel Ticarete Çin'in Yeri.....	152
6.2 Doğrudan Yabancı Yatırımların Çin Ekonomik Kalkınmasına Etkisi.....	164
6.3 Çin - Türkiye Ekonomik İlişkileri.....	170
KAYNAKLAR.....	180
EKLER.....	199

ŞEKİLLER

Şekil 1.1 1975 ve 2004 Yıllarında Seçilmiş Ülkeler İçin Dış Ticaretin GSYİH'ye Oranı	3
Şekil 1.2a İhracatın Ekonomik Faaliyete Göre Dağılımı, 2005 (%)	4
Şekil 1.3a İthalatın Ekonomik Faaliyete Göre Dağılımı, 2005 (%).....	5
Şekil 1.4 Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (BEC) Göre İthalat	6
Şekil 1.5 Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (BEC) Göre Aramalı İthalatı	7
Şekil 1.6 Ülke Gruplarına Göre İhracat, 2005	11
Şekil 1.7 Ülke Gruplarına Göre İthalat, 2005	12
Şekil 1.8 Dış Ticaret Dengeleri, 2005 (milyar ABD Doları)	13
Şekil 1.9 1995 Öncesi AB Üyelik Sürecinde Olan Ülkelerde Cari Açık.....	14
Şekil 1.10 1995 Sonrası AB Üyelik Sürecinde Olan Ülkelerde Cari Açık	14
Şekil 1.11 Sektöre göre Görelî İhracat Avantajı-Görelî İthalat Nüfuz Endeksleri, 2004.....	16
Şekil 1.12 2-Basamaklı Standart Ticaret Sınıflandırmasına Göre Yapısal İhracat Performansı	18
Şekil 1.13 2-Basamaklı Standart Ticaret Sınıflandırmasına Göre Dinamik İhracat Performansı	20
Şekil 1.14 3-Basamaklı Standart Ticaret Sınıflandırmasına Göre Dinamik İhracat Performansı	26
Şekil 2.1 1995-2005 Döneminde Yapılan Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyon ABD Doları)	27
Şekil 2.2 Yabancı Sermaye Girişinin Sektörlere Göre Dağılımı, 2003-2005 (%)	28
Şekil 2.3 Doğrudan Yabancı Sermaye Girişinin Ülkelere Göre Dağılımı, 2002-2005 (%).....	28
Şekil 2.4 1995 Öncesi AB Üyelik Sürecindeki Gelişmekte Olan Ülkelerde Net Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	29
Şekil 2.5 1995 Sonrası AB Üyelik Sürecinde Olan Ülkelerde Net Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi ..	30
Şekil 2.6 2000 Sonrası AB Üyelik Sürecinde Olan Ülkelerde Net Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi ..	30
Şekil 2.7 Portekiz ve Yunanistan'ın 1996 ve 2005 Yılı Küresel Rekabet Alt Endeksleri	31
Şekil 2.8 Türkiye ve Yeni AB Üyelerinin 1996 ve 2005 Yılı Küresel Rekabet Alt Endeksleri.....	32
Şekil 2.9 Türkiye ve Yeni AB Üyelerinin Sıralama ve Skora Göre AB-15 Ortalamasına Kıyasla 2005 Yılı Küresel Rekabet Alt Endeksleri.....	33
Şekil 2.10 Küresel Rekabet Endeksi (Temel Gereklilikler) ve Doğrudan Yabancı Yatırım	34

Şekil 2.11 Rekabetin 9 Temel Faktörü ve Ait Oldukları Küresel Rekabet Alt Endeksleri.....	37
Şekil 2.12 Türkiye'nin Küresel Rekabet Alt Endeksleri.....	39
Şekil 2.13 Türkiye'nin Küresel Rekabet Alt Endeksleri.....	39
Şekil 2.14 Seçilmiş Ülkelerin IMD Rekabetçilik Endeksine göre Sıralaması, 2001-2006	45
Şekil 2.15 Türkiye'nin IMD Rekabetçilik Endeksi ve Alt Endekslerde 51 Ülke İçinde Yeri	46
Şekil 2.16 Türkiye'nin İş Yapma Kolaylığı Alt Endeksleri	50
Şekil 2.17 Türkiye'nin İş Yapma Kolaylığı Alt Endeksleri.....	50
Şekil 4.1 Özet İnovasyon Endeksi (ÖİE) bazında karşılaştırma.....	96
Şekil 4.2 ÖİE ve ÖİE'nin Ortalama Büyüme Oranı Bazında Ülkelerin Pozisyonu.....	97
Şekil 4.3 Bölgesel inovasyon sistemine ilişkin tipik bir yapı örneği	108
Şekil 5.1 GSMH İçinde Sektörlerin Payları (%)	116
Şekil 5.2 Toplam Mal İhracatı İçinde İmalat ve Diğer Sektörlerin Dağılımı.....	116
Şekil 5.3 Sektörde Rekabet Ortamını Belirleyen En Önemli Üç Unsur ve Firmaların Rakiplerine Göre Konumu.....	119
Şekil 5.4 Rekabetçi Öncelikler	121
Şekil 5.5 Diğer firmalarla işbirliğinde bulunma nedenleri	122
Şekil 5.6 Metal sektöründe işbirliği yapan firmaların işbirliği yaptığı alanlar	123
Şekil 5.7 Araştırma kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği yapma oranları	124
Şekil 5.8 2003 Yılı İnsan Kaynakları Eğitim Durumu (Dağılım tüm sektörlerin toplamı %100'e toplanacak şekilde yapılmıştır.).....	125
Şekil 5.9 2003 Yılı İnsan Kaynakları Alanlara Göre Dağılımı (Sektörel: Sektör bazında %100'e toplanmaktadır.).....	126
Şekil 5.10 Firma Yetkinliklerinin Sürdürülmesi İçin Kullanılan Organizasyonel ya da Teknik Çözümler	127
Şekil 5.11 Firmaların Genel Ürün Stratejisi	128
Şekil 5.12 Firmaların Yeni Ürün Stratejisi	129
Şekil 5.13 Son Üç Yılda Pazara Sunulan Yeni Ürün Adetleri	130
Şekil 5.14 Yeni Ürün Satışlarınının 2003 Yılı Ciro İÇindeki Payı.....	130
Şekil 5.15 Yeni Ürün Geliştirmede Başarılı ve Başarısız Ürün Adetleri.....	131

Şekil 5.16 Yeni Ürünlerin Başarısız Olma Nedenleri	132
Şekil 5.17 Avrupa Ülkelerinde Sürekli İyileştirme Süreci Kullanımının Yaygınlığı.....	133
Şekil 5.18 Avrupa Ülkelerinde Tam Zamanında Satın Alma Yaklaşımının Yaygınlığı	134
Şekil 5.19 Avrupa Ülkelerinde Tam Zamanında Üretim Yaklaşımının Yaygınlığı	135
Şekil 5.20 Avrupa Ülkeleri Metal Sektöründe ERP Uygulamalarının Yaygınlığı	136
Şekil 5.21 Firmada Büyük Bir Üretim Teknolojisi Değişikliği	140
Şekil 5.22 Üretim Teknolojisi Değişikliği Yaşandıysa, Firma Ürünlerinin Bundan Etkilenmesi	141
Şekil 5.23 Üretimin Modernizasyonu İçin Ortalama Yıllık Yatırım Bütçesi	142
Şekil 5.24 Modernizasyonun Finansman Kaynakları	143
Şekil 5.25 Modernizasyon Faaliyetlerinin Önündeki Engeller	143
Şekil 5.26 Avrupa Ülkeleri Metal Sanayiinde Mevcut İmalat Altyapısı İçinde Bilgisayar Kontrollü Makine ve Hat Kullanımının Yaygınlığı	144
Şekil 5.27 Avrupa Ülkeleri Metal Sanayiinde Sanayi Robotları ve Otomatik Malzeme Elleçleme Sistemleri Kullanımının Yaygınlığı.....	145
Şekil 5.28 Son 3 Yıl İçinde Avrupa Ülkeleri Metal Sanayiinde Sanayi Robotları ve Otomatik Malzeme Elleçleme Sistemleri Kullanımı	146
Şekil 6.1 2004 Yılında ABD Hariç En Yüksek GSMH'ye Sahip 6 Ülke ve Türkiye'nin 1978-2004 Dönemi Değerleri (milyar ABD Doları)	151
Şekil 6.2 Çin ve Türkiye'nin 1978–2004 Dönemi Kişi Başına GSMH'si (ABD Doları)	151
Şekil 6.3 2004 Yılında En Fazla Mal İhracatı Yapan 10 Ülke ve Türkiye'nin Payları (%)	152
Şekil 6.4 2004 Yılında En Fazla Mal İthalatı Yapan 10 Ülke ve Türkiye'nin Payları (%).....	152
Şekil 6.5 2004 Yılında En Fazla Mal İhracatı Yapan 5 Ülke ve Türkiye'nin 1978–2004 Dönemi Değerleri (milyar ABD Doları).....	153
Şekil 6.6 2004 Yılında En Fazla Mal İthalatı Yapan 5 Ülke ve Türkiye'nin 1978–2004 Dönemi Değerleri (milyar ABD Doları).....	153
Şekil 6.7 Çin Dış Ticaret Dengeleri, 2004 (milyar ABD Doları)	154
Şekil 6.8 Çin İhracatının Sektörel Dağılımı, 2004 (%).....	154
Şekil 6.9 Çin İthalatının Sektörel Dağılımı, 2004 (%).....	155
Şekil 6.10 Sektöre göre Çin'in Görelİ İhracat Avantajı ve Görelİ İthalat Nüfuz Endeksleri, 2004	157
Şekil 6.11 Dünya Giyim Eşyası İhracatında Pay (%)	159

Şekil 6.12 Dünya Tekstil İhracatında Pay (%).....	159
Şekil 6.13 Dünya Büro Makineleri ve Telekomünikasyon Malzemeleri İhracatında Pay	160
Şekil 6.14 Dünya Tarım Ürünleri İhracatında Pay (%)	161
Şekil 6.15 Dünya Kimyasal Ürünler İhracatında Pay (%)	161
Şekil 6.16 Dünya Otomotiv Ürünleri İhracatında Pay (%).....	162
Şekil 6.17 Dünya Demir-Çelik İhracatında Pay (%).....	162
Şekil 6.18 Dünya Turizm Gelirlerinde Pay (%).....	163
Şekil 6.19 1984–2005 Döneminde Çin'e Yapılan Doğrudan Yabancı Yatırımlar	164
Şekil 6.20 2000 Yılında En Fazla Doğrudan Yabancı Yatırım Alan Ülkelerin 1978–2004 Dönemi Değerleri (milyar ABD Doları)	165
Şekil 6.21 Doğrudan Yabancı Yatırım Girişinin Ülkelere Göre Dağılımı, 2004 (%).....	168
Şekil 6.22 1988–2005 Dönemi Türkiye-Çin Dış Ticareti (milyar ABD Doları).....	170
Şekil 6.23 2001 ve 2004 Yıllarında Çin'in En Çok Ticaret Yaptığı Ülkelerle Olan İhracatının İthalatını Karşılama Oranı (%)	172

TABLolar

Tablo 1.1 Türkiye'nin Yakıt İthalatı	8
Tablo 1.2 3-Basamaklı Standart Ticaret Sınıflandırmasına Göre En Çok İthal Edilen 35 Ürün	9
Tablo 1.3 Türkiye'nin Ticaret Performans Endeksi	15
Tablo 1.4 3-Basamaklı Standart Ticaret Sınıflandırmasına Göre En Çok İhraç Edilen 35 Ürün.....	23
Tablo 2.1 IMD Rekabetçilik Endeksine göre Sıralama	43
Tablo 2.2 Dünya Bankası Raporu'na göre Türkiye'nin İş Yapma Bileşenleri	49
Tablo 3.1 Mülkiyet Yoğunluğu ve Sahiplerin Kimlikleri.....	59
Tablo 3.2 Hukuk Sistemlerine göre Mikro ve Makro Ekonomik Performans Ölçütleri.....	69
Tablo 3.3 AB ve ABD'de çapraz listeleme	83
Tablo 4.1 Ar-Ge Hedefleri.....	90
Tablo 4.2 Türkiye'nin AB 25'e Göre İnovasyon Performansı	98
Tablo 5.1 Firma Yetkinliklerinin Sürdürülebilirliğinde Esneklik.....	127
Tablo 5.2 Üretimde Modernizasyon Faaliyetlerinin Hedefleri	139
Tablo 6.1 Çin'in Ticaret Performans Endeksi.....	156
Tablo 6.2 Türkiye-Çin Dış Ticareti	171
Tablo 6.3 Çin-Türkiye Dış Ticareti	171
Tablo 6.4 Türkiye'den Çin'e Yapılan Başlıca İhracat Kalemleri (milyon ABD Doları).....	173
Tablo 6.5 Türkiye'nin Çin'den Yaptığı Başlıca İthalat Kalemleri (milyon ABD Doları)	175

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

Ar-Ge: Araştırma ve (Deneyimsel) Geliştirme

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

BTYK: Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu

BCI: (Business Competitiveness Index) İş Rekabet Endeksi

BEC: (Broad Economic Categories) Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması

CEE: (Central and Eastern Europe) Orta ve Dođu Avrupa

DEİK: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu

DPT: Devlet Planlama Teřkilatı

DTÖ: Dünya Ticaret Örgütü

MOFCOM: (Ministry of Commerce of the People's Republic of China) Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı

GCI: (Growth Competitiveness Index) Büyüme Rekabet Endeksi

GYSHİ: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

HS: Hukuk Sistemi

IMD: (International Institute for Management Development) Uluslararası Yönetim Geliştirme Merkezi

ITC: (The International Trade Center) Uluslararası Ticaret Merkezi

KOBİ: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler

OECD: (Organization for Economic Co-operation and Development) Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

REF: TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu

RSYO: Risk Sermayesi Yatırım Ortaklıkları

SITC: (Standard International Trade Classification) Uluslararası Standart Ticaret Sınıflaması

TTGV: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜBİTAK-TEYDEB: TÜBİTAK-Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TÜSİAD: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

ULİS: Ulusal İnovasyon Sistemi

UN Comtrade: (United Nations Commodity Trade Statistics Database) Birleşmiş Milletler Mal Ticareti Veritabanı

UNCTAD: (United Nations Conference on Trade and Development) Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı

ÜSAMP: (TÜBİTAK) Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri (Destek) Programları

WEF: (World Economic Forum) Dünya Ekonomik Forumu

YK: Yönetim Kurulu

ÖNSÖZ

TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu(REF) vizyonu doğrultusunda rekabet gücü, teknoloji ve inovasyon yönetimi ve kıyaslama alanlarında yaptığı araştırmalarını sürdürmekte ve bunları kamuoyu ile çeşitli ortamlarda paylaşmaktadır. Elinizdeki *Türkiye Küresel Rekabet Raporu* da bu bağlamda hazırlanmıştır. Bu yıl ilk defa yayımladığımız *Türkiye Küresel Rekabet Raporu*'nu her yıl yayımlamayı öngörmekteyiz. Raporun içeriği Türkiye'nin rekabetçilik alanındaki güncel sorunlarını inceleyen değişik araştırmaların sonuçlarından oluşturulacaktır. Bu amaçla, REF tarafından yapılan veya koordine edilen araştırmalara olduğu gibi REF dışından da kurum ve kişilerin araştırma sonuçlarına yer vereceğiz. Nitekim bu yıl *Türkiye Kurumsal Yönetim Forumu* "Yönetişim ve Küresel Rekabet" başlıklı çalışması ile Rapor'a katkıda bulunmuştur. Bu yılki *Türkiye Küresel Rekabet Raporu*'nun arkasındaki bazı gelişmeleri kısaca anımsayalım.

2000–2001 yıllarında yaşadığı, yakın tarihinin en büyük krizin ardından Türkiye ekonomisi çabuk toparlandı. 2001–2005 döneminde yıllık ortalama %7,8 büyüme oranıyla dünya çapında ekonomisi en hızlı büyüyen ülkelerden biri Türkiye oldu. Türkiye'nin 20. yüzyılın son çeyreğinde kaydettiği yıllık ortalama %3,8'lik büyüme hızıyla milli gelirini ancak 2,5 katına çıkarabildiği göz önüne alınınca, 2001'den sonra gerçekleşen büyüme hızı oldukça etkileyici olarak nitelendirilebilir. Bu dönemde fiyat istikrarı sağlamada da başarılı olundu ve son 30 yılda kronik hale gelen iki, bazı yıllarda üç haneli olan enflasyon 2005 yılında tek haneye indi. Bu hızlı iyileşmenin ardındaki itici güçlerden birisi dış ticaret, özellikle de ihracat oldu. Krizin ardından iç talepte görülen daralmayı aşmak için önceleri iç pazara dönük üretim yapan birçok şirket ihracata yöneldi. 1975 yılından 2000 yılına kadar yıllık ortalama %13 olan ihracat artış hızı, 2001-2005 arasında iki katına çıkarak 2005 yılı sonunda ihracat değerini 73 milyar ABD dolarına taşıdı. Uluslararası dış ekonomik ilişkiler açısından bir diğer gelişme de ülkeye çekilen doğrudan yabancı yatırımlardır: Uzun yıllar boyunca yıllık 1 milyar ABD Doları sınırını geçemeyen doğrudan yabancı yatırım tutarı 2005 yılında 10 milyar ABD dolarına yaklaştı. 2002-2004 arasında Türkiye ekonomisinin ihracata dayalı hızlı iyileşmesiyle gelen güven, özel tüketim ve yatırım harcamalarında genişleme sağlayarak yüksek büyümenin bugüne dek sürdürülmesini sağladı. Fakat özel harcamalardaki bu genişleme, ihracat artış hızından daha yüksek bir ithalat artış hızı ve dolayısıyla gittikçe yükselen dış ticaret açığını da beraberinde getirdi.

Türkiye gerek AB'nin gerekse OECD'nin yayımladığı bilim, Ar-Ge, inovasyon konularındaki ülke karnelerinde hiç de iç açıcı bir konuma sahip değil. Aynı şeyi, şirketlerin rekabet gücü üzerindeki etkisi giderek daha iyi anlaşılabilir yönetim için de söyleyebiliriz. Gelişmiş sanayi ülkeleri rekabetçiliklerinin temel taşı olarak gördükleri sanayide daha bilgi yoğun, inovasyona dayalı bir sanayi yapısına dönüşüm aşamalarındalar.

Türkiye ise ucuz işgücü rekabet avantajının sonuna gelmiş, yeni bir atılım ihtiyacındadır: Verimlilik odaklı aşamadan inovasyon odaklı aşamaya geçişi başlatmak. Türkiye imalat sanayiinin inovasyon açısından değerlendirilmesi firmalarımızda genelde önemli eksikliklerin olduğunu göstermektedir. Öncelikle ele alınması gereken bir konu da, böyle bir atılım için Türkiye imalat sanayiinde bir mutabakatın oluşturulmasıdır.

Yükselen ekonomilerin tehdidi Çin'in hızlı gelişmesi ve dünya pazarlarındaki büyümesinde somutlaşıyor. Genellikle mal ve hizmet üretimi merkezi olma vasıfları ile dikkati çeken yükselen ekonomiler içinde özellikle Çin ve Hindistan'ın özgün teknoloji geliştirme yönündeki girişim ve başarıları daha yakından incelenmeyi hak ediyor.

Yukarıda yaptığımız gözlemler ve belirttiğimiz sorunlar bu yıl ki *Türkiye Küresel Rekabet Raporu*'nun gündemini oluşturmaktadır. Rapor'un ilk Bölümünde Türkiye'nin dünya ticaretindeki yerine ve rekabet gücüne bakarak sektörel bazda bu gücün artırılacağı potansiyel alanlar saptanmaktadır. İkinci Bölümde Türkiye'deki yatırım ortamı uluslararası kıyaslamalar yoluyla incelenip, bu ortamın iyileştirilmesine yönelik stratejik öncelikleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Üçüncü Bölüm yönetişimin rekabet gücünü nasıl ve ne ölçüde etkilediğine ve bu alanda Türkiye'nin durumuna ayrıldı. Dördüncü bölümde, dünya çapındaki bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak bir olmazsa olmaz haline gelen inovasyona yönelik çabalara değinilmekte ve beşinci Bölümde, Türkiye imalat sektöründeki firmalar inovasyon açısından değerlendirilmektedir. Son Bölümde ise, Çin ile rekabet eden tüm ülkeler gibi Türkiye'nin de rekabet konumunu yeniden gözden geçirme gereğine bağlı olarak, iki ülkenin birbirleriyle ve üçüncü ülkelerle olan ekonomik ilişkileri karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır.

Rapor'a "Yönetişim ve Küresel Rekabet" başlıklı çalışmaları ile katkıda bulunan Dr. Melsa Ararat ve Dr. Burçin Yurtoğlu'na özellikle teşekkür ederiz.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Gündüz Ulusoy
TÜSİAD – Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu Direktörü